

досягаючи аудиторії в мільйони через Oculus та Steam. Ці компанії, попри нішевий характер ринку (за оцінками KyivPost, VR-бізнес в Україні зростає на 20–30 % щорічно, але становить менше 1 % ІТ-експорту), створюють екосистему, де культурні проекти генерують до 20 % доходів, балансуючи між комерцією та соціальною місією.

Це дослідження підкреслює, як інтерактивні медіа та VR-технології змінюють підходи до популяризації української культурної спадщини, поєднуючи інновації з традиціями. Вони дозволяють Україні не лише зберігати свою ідентичність, але й презентувати її світові, залучаючи нову аудиторію та створюючи економічні можливості. Аналіз Sensorama Lab та Skeiron показує, що соцмережі та міжнародні колаборації стають невіддільною частиною цього процесу, перетворюючи проекти на вірусні історії, які посилюють культурний вплив. Аналіз закликає до подальшого вивчення етичних аспектів використання VR, зокрема уникнення комерціалізації спадщини, та підкреслює необхідність державної підтримки для розвитку таких технологій. Інтерактивні медіа стають новою мовою, якою Україна розповідає свою історію, зміцнюючи культурні зв'язки в епоху цифрової трансформації.

О. Жолудь

ФЕНОМЕН СПЕЦІАЛЬНИХ СЦЕНІЧНИХ ПОДІЙ: КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ КОНТЕКСТ

O. Zholud

THE PHENOMENON OF SPECIAL STAGE EVENTS: CULTURAL CREATIVE CONTEXT

Ворожа навала, необхідність протистояння збройній агресії, зокрема й у сфері культури, зумовлюють перегляд наукових підвалин культурних практик, наприклад організації сучасних сценічних подій (тут і далі синонім від англ. — Event (подія)). Виробляються методологічні сенси подальшого вивчення їх культуротворчого потенціалу. У роботах П. Гречанівської, О. Копієвської, О. Кравченка, В. Шейка та ін. містяться методологічні підвалини культурологічних досліджень. Явище культуротворчості досліджують О. Засядьвовк, В. Леонтьєва, В. Федь та ін. Спеціальні події як актуальні культурні практики розглядають Т. Гуменюк, Л. Зеленська, Н. Кочубей, Т. Повалій, Л. Поліщук, М. Поплавський, О. Радіонова та ін. Однак залишаються невизначеними наукові та організаційні засади спеціальних сценічних подій як феномену культуротворчості. Метою публікації є стисла характеристика досліджуваного явища в контексті культуротворчого процесу.

Спеціальна подія — культурна практика, яка має вагоме сучасне аксіологічне навантаження, виходить поза межі буденності, характеризується інноваційним спрямуванням, набуває ознак винятковості, сприяє мотивації суб'єктів соціуму до участі. Подія водночас і актуальна культурна практика, і процес подолання обмежень. Вона наближає до інновацій у культурі, які фіксуються та сприяють подальшій динаміці. Це цінність, зафіксована в часі й просторі, яка забезпечує поступ культури, стимулює суб'єктів соціуму до творення нового у соціокультурному просторі.

Спеціальна сценічна подія є спланованою культурною практикою, що має часовий і просторовий виміри, насичена сучасним сенсом, здійснювана в новітньому форматі, що має символічний капітал, ціннісне спрямування, спроможна вразити учасників засобами переважно сценічного мистецтва, стимулювати їх до участі в перетвореннях у просторі сучасної культури. Феномен такого івенту полягає в інтеграції спрямованості на зміни зі збереженням ядра культури шляхом оновлення

засобів культуротворення в процесі реалізації традиційних і новітніх культурних практик, утворює можливість для творчості в сфері культури.

Культуротворчість — це процес відтворення та розвитку надприродної сутності людини, являє собою актуалізацію універсальних сенсів, які стають основою суто людського існування. За сукупністю характеристик спеціальної сценічної події в контексті культуротворчості, можна визначити її теоретичне і практичне значення. По-перше, системні ознаки культури надають можливість аналізувати подію відповідними методами, зважаючи на нестійкість та невизначеність буття в культурі, якому притаманна подієвість. По-друге, культурна матриця склалася історично, змінюється в різні періоди, що впливає на залучення суб'єктів соціуму до спільної взаємодії в просторі культури, має спрямування на інтенсифікацію динаміки культурного розвитку засобом сучасних культурних практик — івентів. По-третє, чинниками культуротворчого процесу є аксіологічні орієнтири та спільні дії, які втілюються зокрема через сучасне сценічне мистецтво. По-четверте, під час організації буття в культурі формується його символічна значущість через івентивні практики. По-п'яте, суб'єктна зумовленість динаміки культури є актуалізуючим фактором якнайширшого залучення індивідів та створення сприятливого простору для творчої участі.

Таким чином, проблематизація культурних практик в умовах воєнного стану в нашій країні набула загрозливого характеру, але водночас сприятиме зростанню механізмів культуротворення в повоєнний час. Загрози івент-індустрії можуть бути перетворені на інструменти побудови осучасненого культурного простору на основі посилення творчої спроможності, ціннісної безпеки, активної участі осіб і соціальних груп у культуротворчих соціокультурних змінах.

В. Решинський

ОСМИСЛЕННЯ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ДРАМАТУРГІЇ

V. Reshynskyi

COMPREHENSION OF THE UKRAINIAN PEOPLE'S LIBERATION STRUGGLE IN CONTEMPORARY NATIONAL DRAMA

Визвольна боротьба висувається однією з провідних тем в історії України. Події національних суперечок наскрізною дією проходять через історичний та культурний виміри українського народу. Початок нового етапу боротьби за свободу викликає гостру потребу в засобах художнього осмислення історичної спадщини як важливої умови формування національної ідентичності. Ретравматизуючі події спонукають до їхнього відновлення в пам'яті досвіду минулих поколінь. Проте йдеться не лише про історичну пам'ять, що фіксує дати та події, а насамперед, про культурну пам'ять, яка дає змогу презентувати травму в образно-символічному форматі. Пам'ять про визвольну боротьбу є травматичною та динамічною за своїм характером. Таким чином, постає потреба в аналізі пам'яті про національні суперечки як культурного феномену, що концентрується, переосмислюється та відтворюється в художньому просторі, включаючи драматургію.

Актуальність досліджень пам'яті в українському контексті зростає з початком російської агресії 2014 р. й набула ще більшої значущості після повномасштабного